

nam quoad hoc habet supremam potestatem et administrationem.

6. *Tributum pendere a causa in fieri et conservari.* — Ex quo ulterius infertur tributum pendere (ut dicam) a causa in fieri et conservari. Nam si causa est necessaria ad justitiam tituli, non potest plus durare tributum quam causa, quia cessante causa (utique necessaria, et in suo genere adæquata) cessat effectus, c. *Cum cessante*, de Appell. Quod ita fere explicat Gloss. citans varia jura in c. *Post translationem*, de Renunt., verb. *Cessante*, et notant doctores in l. *Cum pater*, § *Dulcissimi*, ff. de Leg. 2. Sed in præsentī, causa est necessaria ad justitiam tributi, ut dictum est; ergo illa cessante cessat justitia, et consequenter debet cessare tributum. Et confirmatur, quia, si cessante causa tributum exigatur, jam plus exigitur quam sit necessarium; ergo in eo non servatur æquitas nec justitia, quia, ut diximus, proportio inter quantitatem tributi et exigentiam causæ est necessaria ad justitiam tributi; ergo si causa sit perpetua, tributum poterit esse perpetuum: si autem sit causa temporaria, tributum debet etiam esse temporale, ita ut illa cessante hoc etiam cesset.

7. Hoc autem intelligendum est cum limitatione, seu declaratione, ut intelligatur formaliter de causa, potius quam materialiter. Nam, licet cessaverit determinata causa pro qua positum fuit tributum, si alia æquivalens loco illius substituatur, poterit non cessare tributum, quia tunc non cessat simpliciter causa, sed talis causa, quæ non est simpliciter necessaria, et est in potestate principis, ut dixi, illam mutationem facere, sicut posset novum tributum imponere, nova insurgente causa. Item, oportet advertere interdum causam tributi consistere in uno actu seu effectu, quo absoluto, omnino cessat causa, ut ædificato tali ponte, finito tali bello, et similibus; et in hujusmodi causa maxime procedit doctrina data, quod, cessante illa, cesset justitia tributi. Sæpius vero causa tributi est permanentior, et occasio ejus cessat pro aliquo tempore, semper tamen manet occasio vel periculum ejus; ut, verbi gratia, causa imponendi pedagium fuit securitas itineris et commoditas quam rex procurare tenetur. In his ergo et similibus causis, licet pro aliquo tempore cesset actualis necessitas expensarum in tali opere, nihilominus non cessat tributum, nec justitia ejus, tum quia illud est accidentarium, et in re morali non potest esse tanta dependentia, alias quotidie fieret mutatio juxta occurrentes occa-

siones, quod sine dubio non expedit; tum præcipue quia illa causa de se est permanens, et princeps semper tenetur esse paratus, et habere curam securitatis viarum aut maris, quæ obligatio est digna stipendio: tum denique quia, sicut cessat interdum necessitas expensarum in uno vel alio opere, ita sæpe occurrunt aliæ occasiones expendendi, quæ loco aliorum operum possunt succedere. Et ita, ut in hoc etiam sumatur æqualitas, tenebitur princeps non pro quacumque exurgente occasione novam facere impositionem, etiam temporaneam, sed prudenter pensare an pro illis sufficiant antiqua tributa, in quibus actualis necessitas faciendi expensas cessavit, vel suspensa est.

8. *Dubium de consuetudine.* — Quæri vero ulterius potest an in aliquo casu possit juste exigere tributum cujus causa cessavit, saltem ratione antiquæ consuetudinis, quæ suppleat vicem causæ. Hoc dubium tangit Cord. in Sum. Hispan., q. 95, et absolute negat, quia non putat posse bonam fidem in tali consuetudine intervenire. Contrarium tenet Medin., dict. c. 14, qui non solum affirmat sufficere consuetudinem ad præsumptionem justæ causæ, quando de illa est ignorantia negativa, ut sic dicam, verum etiamsi constet causam propter quam impositum fuit tributum cessasse, atque adeo jam non subsistere legitimam causam, putat nihilominus consuetudinem antiquam, et bona fide ac sufficienti tempore præscriptam sufficere ut tributum juste exigatur; ratio est, quia præscriptio dat sufficientem titulum, et supplet defectum quemlibet, etiamsi proveniat ex defectu causæ. Quod si objicias, quia tunc non potest consuetudo esse bona fide continuata, nam eo ipso quod scitur causam cessasse, non potest exactio tributi bona fide continuari, respondet posse durare bonam fidem, quia, licet prior causa cessaverit, loco illius successit præscriptio, quæ dat sufficientem causam justam ad exigendum tributum.

9. Sed hoc non videtur satisfacere. Nam consuetudo antecedit titulum præscriptionis, nam est causa ejus; ergo bona fides consuetudinis non potest fundari in præscriptione, quia ante acquisitionem titulum præscriptionis oportet ut consuetudo bona fide continuetur; ergo toto illo tempore non potest fundari bona fides in titulo acquisito per præscriptionem. Neque tunc potest fundari in alia causa justa: nam supponimus illam cessasse, et hoc constare principi exigenti tributum: ergo non potuit illa consuetudo bona fide continuari. Et decla-

ratur amplius, quia, dum justa causa tributi durat, consuetudo exigendi non servit ad præscribendum jus exigendi etiam cessante illa causa; alias omne tributum positum propter causam temporalem, duraturam tamen longo tempore, quadraginta aut centum annorum, præscriberetur per illud tempus, ut perpetuo peti possit, etiamsi constet causam cessasse, quod est aperte falsum, quia esset inæqualitas magna inter tributum et causam ejus; quin potius, eo ipso quod consuetudo exigendi continuatur tantum propter durationem causæ, præscribitur (ut sic dicam) contra solutionem talis tributi, si cesset talis causa. Et ita dum causa durat, et propter illam durat etiam exactio tributi, non potest inchoari præscriptio ad exigendum illud sine tali causa; ergo deberet inchoari postquam cessavit causa, et nihilominus continuata fuit exactio; at tunc non potuit esse bona fides, quia nec potuit fundari in causa quæ cessavit, et non ignorabatur, ut supponitur, nec in præscriptione, quæ nondum erat; ergo talis consuetudo nunquam potest dare titulum præscriptionis.

10. *Mens auctoris.* — Alio ergo modo censeo esse possibilem bonam fidem in hujusmodi consuetudine, et ita esse explicandam et præsumendam, ut præscriptio judicari possit legitima. Nam, licet causa prima propter quam fuit impositum tributum cessaverit, potuit loco illius alia et alia succedere, et ita bona fide tributum continuari: nam hoc est in potestate principis, ut diximus. Si ergo constaret non solum primam causam cessasse, sed etiam nullam aliam, extra præscriptionem, fuisse loco illius subrogatam, non video quomodo possit bona fide continuari consuetudo exigendi tale tributum, ut probat ratio facta. Si vero quamvis constet primam causam cessasse, non tamen constet an alia fuerit loco illius subrogata, tunc potest facile locum habere bona fides. Et ideo distinguenda sunt tempora. Aut enim sumus intra tempus nondum consummate præscriptionis, et tunc dicendum est quam primum constiterit causam omnino cessasse, ita ut neque prima subsistat, neque alia justa subvenerit, cessandum esse ab exactione tributi, quia tunc nec per se est justum, ut ex dictis patet, nec ratione præscriptionis, quia non fuit consummata. Aut loquimur de tempore post consummatam præscriptionem, et tunc poterit tributum sustineri, quidquid sit, vel fuerit de causa in re ipsa spectata: nam præsumitur fuisse justa. Neque est moraliter possibile ut post talem præscriptionem incipiat

positive constare (ut sic dicam) quod nulla subsit causa, sed ad summum negative potest non constare de illa, et ita semper est locus præsumendi non deesse.

11. Præsertim quia est tanta varietas in statu et sumptibus principum, et in valore rerum, ut facile credi possit antiqua tributa quæ propter alias causas imposita fuere, illis cessantibus durasse, quia judicata sunt necessaria ad honestam principis sustentationem. Quod etiam attigit Medin. supra: et propter hoc Castro, supra, in his tributis antiquis non requirit has conditiones, sed pro illis dicit sufficere immemoriam consuetudinem. Et ita mihi probabile est, ad hanc consuetudinem quæ suppleat causam justam, non sufficere certum tempus etiam diuturnum, sed oportere ut excedat hominum memoriam, argumento dicti cap. *Super quibusdam*, a paritate rationis, et quia tributum nunquam potest juste exigi nisi per respectum ad causam justam, nec aliter potest præscribi, quia hic respectus intrinsece includitur in ipsa consuetudine, ut justa et bonæ fidei esse possit; ergo oportet ut causa illa sit nota vel præsumpta; ubi autem ignoratur, non potest ita præsumi, nisi consuetudo excedat hominum memoriam: ergo talis consuetudo necessaria est ad hunc effectum, et ita etiam sentit Medina supra.

CAPUT XVI.

DE FORMA ET MATERIA IN LEGIBUS TRIBUTORUM SERVANDIS.

1. *Ad justitiam tributi necessariam esse formam, seu proportionem.* — Tertia conditio ad justitiam tributi necessaria est forma, ut Cajet. loquitur, seu proportio, ut loquitur Castro: hæc enim duo in idem coincidunt, ut significavit Medin., quia illa forma nihil aliud est quam proportio servanda inter tributum, et subditos quibus imponitur. Nam, præter proportionem inter quantitatem totius tributi et causam ejus, quæ pertinet ad æqualitatem rei ad rem, seu justitiæ commutativæ, de qua jam dictum est, servanda est proportio tributi ad personas quibus imponitur, et hæc proportio vocatur forma tributi, pertinetque ad justitiam distributivam respectu communitatis, sed redundat in commutativam respectu singulorum. Non est enim justum ut omnes æqualiter solvant, sed juxta facultatem et conditionem uniuscujusque; plus enim a divite quam a paupere exigendum est, cæteris pari-

bus. Unde fit ut, juxta proportionem quam personæ inter se servant quoad facultatem seu conditiones alias requisitas ad tributum, servanda sit proportio inter eas in impositione tributi, et hæc est proportio distributiva justitiæ. Et ita declaratur hæc conditio a D. Th. 2. 2, q. 63, art. 4. Est autem talis proportio necessaria, ut a nullo subdito plus exigatur quam juste possit et debeat contribuere, et quoad hoc resultat æqualitas commutativæ justitiæ. Atque hinc etiam est necessaria proportio ad res super quas imponitur tributum, quas vocamus materiam tributi. Nam si imponatur super rem immobilem, non debet excedere quantitatem moderatam, consideratis fructibus ejus, et laboribus ac expensis quæ circa illam fiunt: nam si in hoc tributum sit nimis onerosum, plane erit injustum. Si autem imponatur super res mobiles quæ venduntur et emuntur, vel arte fiunt, observari debet ne tales sint hujusmodi res, vel tantum et tam magnum tributum, ut redundet in majus onus pauperum et artificum, aut mercatorum, quam possint sustinere commode ad vitam et familiam sustentandam.

2. *Multi censent injusta vectigalia quæ, pro rebus quæ ad proprium usum portantur, imponuntur.* — Atque ex hac conditione inferunt multi injusta esse vectigalia quæ, pro rebus quæ ad proprium usum portantur, imponuntur, solumque imponi posse in rebus quæ causa negotiationis deferuntur, sicut statutum est in l. *Universi* et l. *Omnium*, c. de Vectigal., et idem habetur in l. 5, tit. 7, part. 5. Ita tenet Cajet., verb. *Vectigalia*, et hac ratione addit duas conditiones necessarias ad justitiam tributi, scilicet, ut materia sit apta ad illud; hæc autem non est apta materia. Ratio est, quia in ea non servatur forma debita, et justa distributio oneris impositi per tributum; nam si imponatur in rebus necessariis ad proprium usum, pauperes plus gravantur quam divites: *Quia radix usus (ait Cajetanus) est indigentia, et ita qui magis indiget magis utitur. Et pauper, qui est oneratus filiis, pluribus rebus indiget, et ita plus solvit ex vectigalibus.* Et hæc videtur fuisse antiquorum opinio, ut Glos. et Hostiens. in c. *Super quibusdam*, et sequitur Sum. Pisan. et Sum. Confessor., et Dried., lib. 2 de Libert. Christ., c. 5, qui addit hæc tributa esse prohibita jure civili et canonico. Priorem partem probat ex lege allegata, posteriorem vero ex Bulla Cœnæ, in qua excommunicantur imponentes vectigalia prohibita, et ita sentit incurrere in censuram Bullæ Cœnæ

exigentes hæc vectigalia, quod aperte tradit etiam Tolet., l. 5 Summæ, c. 79, n. 1, licet postea n. 2 sententiam limitet. In eandem sententiam inclinat Soto, l. 3 de Just., q. 6, art. 7, ubi prius explicans quid sit vectigal, portorium et pedagium, solum ponit pro materia ejus res quæ vehuntur negotiationis gratia, et postea dicit esse injusta tributa prohibita in dicta l. *Universi*, scilicet, quæ pro his rebus quæ ad proprium usum pertinent exiguntur. Et inde videtur damnare injustitiæ gabellam quam *alcavallam* vocant, quatenus exigitur de rebus quæ ad propriam necessitatem sublevandam venduntur, quia tunc etiam plus solvit qui plus eget, non qui plus habet vel lucratur. Idem fere sentit Ledesm., part. 4, q. 18, art. 3, quatenus damnat quoddam tributum in Lusitania usitatum, quod solvitur ab ementibus res ad suum usum necessarias, et a vendentibus res ut suis necessitatibus subveniant, quod tributum vulgo *sisá* vocatur, quod idem fere est quod *alcavalla*, licet in Lusitania non solvatur a solo venditore, ut in Castella, sed partim ab emptore. Itaque sentiunt auctores tantum peti posse ex lucris vel fructibus, seu in rebus quatenus vel fructiferae sunt, vel ordinantur ad luera, et ideo injuste exigi ex rebus emptis, vel venditis, vel transportatis ad proprium usum.

3. *Contraria opinio auctoritatis.* — Nihilominus dico illam conditionem materiæ quam ponit Cajetanus, prout ab ipso explicatur, non esse necessariam, quia non est injustum tributum imponere de rebus quæ ad proprium usum feruntur, aut venduntur, vel emuntur. Hæc est communior sententia, et sumitur ex D. Anton., 2 p., t. 1, c. 10, § ult.; nam, licet loquatur de particularibus impositionibus civitatum, eadem est proportionalis ratio de generalibus tributis. Et idem omnino sequitur Gabr. 4, d. 15, q. 5, a. 2, concl. 2, in fin.; Sylvest. verb. *Gabella*, 3, q. 5, ubi nonnullam differentiam in hoc constituit inter externos et incolas, de qua statim dicam. Eodemque fere modo loquitur Angel., verb. *Pedagium*, n. 3; Armil., verb. *Gabella*, n. 11; Tabien., verb. *Pedagium*, n. 4. Idem Medina, dict. cod. de Restit., q. 15, in fine; Navarr., cap. 17, num. 202; Molin., tom. 3, disp. 669. Supponendum autem est, ad probandam hanc sententiam, sermonem esse de impositione tributi habente alias conditiones ad justitiam tributi requisitas; nimirum quod ab habente potestatem, et propter causas justas et proportionatas imponatur, et solum tractari an, eo ipso quod imponitur

super talem materiam, sit injustum vel iniquum.

4. Probatur ergo non fieri injustum neque iniquum ex illo capite. Quia vel est injustum quia prohibitum, vel quia per se et natura sua est intrinsece malum: auctores enim primæ opinionis interdum uno fundamento, interdum alio utuntur, et in hoc satis confuse loquuntur; neutrum autem fundamentum solidum est. Probatur ergo propter solam humanam prohibitionem non posse dici simpliciter malum, id est ubique et in omnibus regnis vel provinciis christiani orbis, quia non invenitur prohibitum jure canonico, et civile ad hoc non sufficit. Prior pars declaratur, quia in Bulla Cœnæ non fit specialis prohibitio, sed supponitur, et fertur specialis modus censure contra imponentes tributa prohibita. Nec etiam in corpore juris canonici invenitur speciale jus quod designet materiam vectigalium seu pedagiorum, ut justa sint. Neque hoc recte ab aliquibus ex c. *Quaquam*, de Censibus, in 6, colligitur, quia in eo dicitur *pedagiorum exactiones tam jure canonico quam civili, regulariter merito esse damnatas*. Nam, ut ex Gloss. ibi, Joan. And. et aliis constat, jus canonicum quod ibi citatur non est aliud nisi quod habetur in Conc. Lateran., c. *Innovamus*, de Censibus, et in Innoc. III in c. *Super quibusdam*, de Verb. signific.; ibi autem non prohibentur talia tributa ratione materiæ, sed quatenus non feruntur ab habentibus potestatem, vel ex consensu illorum. Et eodem modo intelligit Glos. ibi prohibitionem juris civilis, citando legem *Non solent*, c. *Vectigalia nova*, etc.; significat etiam posse id referri ad prohibitiones pedagiorum respectu ecclesiasticarum personarum, dum allegat l. *Placet*, c. de Sacros. Eccles., et c. *Generaliter*, 16, q. 1. Denique in illo capite non fertur prohibitio, sed supponitur, et non simpliciter, sed cum illo addito *regulariter*, et fortasse id dictum est propter violentias et excessus qui regulariter fiunt in exactionibus pedagiorum.

5. Altera vero pars de prohibitionem juris civilis probatur in hunc modum, quia, licet non negemus vectigalia in rebus ad proprium usum esse prohibita jure Codicis, tamen illa lex non obligat in Hispania, Lusitania, Francia, et aliis similibus regnis, vel rebus publicis, quæ superiorem in temporalibus non recognoscunt, quia, ut supra ostensum est, leges imperatoris ibi non obligant. Unde miror cur dixerit Tolet. reges et temporales dominos non posse de his rebus usualibus pedagia exigere pro-

pter prohibitionem illius legis: Pontificem autem in suo dominio temporali id posse, quia non subditur legibus imperatoris, cum non minus sint supremi in temporalibus alii reges numerati in suis regnis, quam sit Pontifex in sua ditione temporali, quod attinet ad potestatem et dominium directum, de quo tractamus. Neque etiam video cur Hostiens. in Sum., t. de Censib., § *Ex quibus causis*, versic. *Quod si quis* (quem multi alii sequuntur), dixerit non posse justificari hæc pedagia, etiam ratione immemorialis consuetudinis, nisi supponant legem illam non prohibere rem de se indifferentem, sed rem per se malam, quod probare non possunt, ut statim ostendam. Ideoque concludo legem illam nunc non obligare, nisi in terris imperii, et nisi ibi sit per contrariam consuetudinem abrogata, ut facile fieri potuit.

6. Probatur igitur ultima pars, videlicet, hoc non esse prohibitum quia malum; quia nulla sufficiens ratio intrinsece injustitiæ in hac materia tributi invenitur. Nam si quæ esset, maxime quia in tali materia non potest servari debita forma et proportio tributi, quia pauperes plus gravantur quam divites; at hoc non ita est per se loquendo, ac moraliter; ergo. Probatur minor, primo tollendo quamdam æquivocationem, quæ latet in verbis Cajetani, et eadem fere est in aliis auctoribus. Ait enim Cajetanus quod indigentia est radix usus, et ita qui magis indiget magis utitur, et ita magis gravantur pauperes indigentes. At profecto vox illa *indigentia* æquivoca est, et aliter in antecedenti, et aliter in consequenti sumitur. Indigentia enim interdum significat necessitatem, et de hac indigentia verum est quod est radix usus, et quod qui plus indiget magis utitur, utique quando subvenit indigentia suæ, seu necessitati. Hæc vero indigentia communis est divitibus cum pauperibus, imo in divitibus est major, vel propter suum statum, vel propter suas delicias, et quia voluptates reputant indigentiam. Quapropter, stando in eadem significatione, non recte infertur pauperes, qui sunt indigentes, plus uti et plus gravari, quia non sunt hoc modo plus indigentes. Alio ergo modo indigentia significat paupertatem, et sic falsum est hanc indigentiam esse radicem usus; nam potius pauper sæpe indiget veste, et non utitur illa, quia eget pecunia; et consequenter etiam est falsum quod qui plus indiget plus utitur, quia multo magis utuntur rebus usu consumptibilibus divites quam pauperes, et plures ac pretiosiores

ex illis emunt. Et similiter pauperes non solent portare ex distantibus locis, ubi solent vectigalia exigi, sed divites frequentius hæc portari sibi faciunt ad proprium usum; unde ex vi paupertatis non video quomodo hinc sequatur illa improportio. Quod si contingat pauperem habere plures filios, et ideo plura emere, illud est accidentarium, quod in re morali considerari non potest. Præsertim quia etiam divites possunt filiis abundare, et ita quoad hoc est æqualitas, et aliunde pluribus et pretiosioribus rebus uti solent ad eorum sustentationem, et præterea regulariter divites habent majorem familiam servorum et famularum, quam alunt, præter expensas equorum, etc., et ita plura emunt ad suum usum et consequenter plus solvunt ex tali tributo.

7. Et hic discursus, licet in vectigalibus seu portoriis sit evidentior, propter illam considerationem quod pauperes raro deferunt ex locis remotis res propter suum usum, absque adminiculo negotiationis, nihilominus etiam procedit de tributo imposito propter exemptionem aut venditionem in rebus necessariis ad victum et vestitum, quia etiam ex his rebus plures emunt divites, per se ac moraliter materiam expendendo. Nam contingit quidem diviti, licet plura consumat, pauciora emere, quia vel ex fructibus suarum possessionum multa colligit, et alia domi alit, vel sua industria comparat; licet hoc autem ita sit, hoc totum est accidentarium, et in re morali impossibile est infallibilem regulam constituere quæ non sæpe deficiat. Quod si fortasse Cajetanus et alii velint eo ipso esse formam tributi injustam, quod pro asportatione aut emptione ejusdem rei ad usum necessariæ, æquale tributum pauperi et diviti imponitur, immerito id asserunt; alioqui etiam esset injusta forma tributi impositi pro rebus causa negotiationis allatis, quia æquale tributum ponitur pauperi negotianti pro vita sustentanda, et mercatori diviti, in eadem materia et cæteris paribus. Imo et decimarum distributio esset injusta, quia eadem quota pro pauperibus et divitibus ponitur. In his ergo rebus non potest semper tam exacta distributio fieri, præsertim quia hæc improportio potest compensari aliunde, scilicet, quia divites plura et pretiosiora consumunt et transvehunt.

8. *Conditio tributi, ut cum proportione distribuatur quantitas oneris juxta vires cujusque, intelligenda moraliter.*—Quapropter dicendum est imprimis conditionem illam ex parte formæ tributi, scilicet, ut cum proportione dis-

tribuatur quantitas oneris, juxta vires facultatis uniuscujusque, moraliter accipiendam esse, quantum videlicet suaviter possit servari, et haberi ratio illius proportionis sine vexatione populorum, et sine magna difficultate principum. Unde, si hæc diligentia adhibeatur, nihil obstat quod aliqua improportio sequatur, quia illa est moraliter inevitabilis, et non est intenta, nec censetur volita, sed permissa, sicut videmus in decimis ecclesiasticis, quod uniformiter imperantur, etiamsi per accidens contingat aliquos pauperes nimium onerari. Deinde dicimus conditionem aliam ex parte materiæ sumptam, scilicet, ut tributa hæc non imponantur in rebus quæ ad usum proprium portantur, emuntur, aut venduntur, non esse simpliciter ac per se necessariam ad justitiam tributi, quia nec involvit intrinsece inæqualitatem in forma tributi, ut ostensum est, nec per accidentales eventus fit injusta, ut etiam est declaratum, nec etiam propter leges est iniqua, nisi ubi lex illa obligaverit in terris nunc subditis imperatori. Solum ergo necesse est observare ut sit justa causa imponendi talia tributa, quia nimirum alia non sufficiunt, et publica necessitas urget, et alia ratio commodior illi succurrendi non suppetit. In quo etiam tenebitur princeps moralem diligentiam adhibere, ut modum magis æquum et subditis magis proportionatum ac suaviorem eligat, qua diligentia præmissa secure potest eligere modum hunc, si probabiliter credit esse aptiorem. Accedit quod nemo dubitet esse justa vectigalia quæ imponuntur pro oneribus seu rebus quæ gratia negotiationis asportantur; at hæc tandem redundant in onus eminentium: nam mercatores ob eam causam carius illas vendunt, et ita in re non videtur esse magna differentia inter hæc tributa, quantum est ex parte oneris quod in pauperes redundat, quia non redundat in illos ut pauperes sunt, sed ut eminentes sunt, etiamsi illas ad suos usus a mercatoribus emant.

9. *Optimum consilium.*—Quapropter non existimo civilem legem prohibuisse illam vectigalium materiam, quia sit onerosa pauperibus, sed quia videtur asperum et durum gravare homines in his rebus quibus quotidie nutriuntur et indigent, et similiter visum est grave, difficilem ac onerosam reddere asportationem rerum ad proprium usum pertinentium. Sed hæc difficultas non facit rem esse per se malam, et superari potest ex aliis commoditatibus, vel necessitatibus, occurrentibus, propter quas potest aliud statui ab habente potestatem

supremam, quæ non subditur illi legi. Nihilominus tamen, propter rationem et fundamentum illius legis, et quia hæc tributa male audiunt et odiosa sunt communitati pauperum, recte facient principes illa excusando quoad fieri possit. Multoque congruentius esset, in rebus quæ ad usum non necessarios, sed ad delicias, vel nimium ornatum, vel curiositatem deferuntur, similia onera et graviora imponere, dum tamen illa sufficiant ad indigentiam, justamve necessitatem regni aut principis sublevandam.

10. Unde infero hæc vectigalia et pedagia, si generalia sint et propria tributa, juste exigi non solum ab incolis, sed etiam ab extraneis peregrinantibus in tali regno. Sicut vectigalia mercium solvuntur a mercatoribus etiam extraneis; tum quia hoc consuetudine servatur in omnibus regnis, quia fortasse non poterat commode fieri personarum distinctio, et quia alias occasio fraudibus daretur, et ita fit virtualis compensatio, veluti quodam jure gentium introducta; tum etiam quia extranei multa commoda recipiunt a principe illius regni in quo versantur, scilicet viarum securitatem, et expeditionem, et pacis conservationem, et administrationem justitiæ; tum denique quia, dum ibi degunt, sunt aliquo modo subditi, quatenus tenentur illius regni legibus parere. Illa ergo exceptio quam aliqui ex allegatis doctoribus addunt, necessaria non est. Dixi autem, si tributa sint propria et generalia; nam si sint particulares impositiones civitatum ad propria commoda particularia introductæ, magis ex quadam civium conventionione et voluntate, ac pacto tacito vel expresso, tunc non obligabuntur externi, et in hoc casu videntur loqui citati auctores. Non video tamen cur specialiter hoc doceant de vectigalibus positus in rebus ordinatis ad proprium usum, cum eadem sit ratio de omnibus, si servetur proportio: ratio autem est, quia illi non consenserunt in illo pacto et conventionione, nec commoditas intenta in eos redundat; nam si redundaret, et ex consensu principis impositio generaliter fieret, tum jam induceret rationem tributi suo modo generalis.

CAPUT XVII.

UTRUM ALIQUA ALIA CONDITIO, PRÆPERTIM SUBDITORUM CONSENSUS, AD JUSTITIAM TRIBUTI REQUIRATUR.

1. Pars negans satis videtur ex dictis concludi; ex illis enim colligi possunt tres condi-

tiones tributorum, scilicet, legitima potestas, justa causa, ac debita proportio, quæ plane videntur sufficientes ad justitiam tributi, et ita illas tantum ponunt Castro et Medina. Et probatur: nam aliæ, vel necessariæ non sunt, vel non nisi quatenus in his continentur, ut dictum est de usu et materia. Idemque est de personis quibus imponitur tributum; debent enim esse subjectæ principi secundum eam potestatem qua tributum imponit. Hæc enim conditio vera est, sed includitur in prima de principe habente potestatem: nam superior et subditus correlativa sunt, et ideo eo ipso quod requiritur potestas principis, manifestum est non extendi nisi ad subditos; ubi statim offerbatur occasio explicandi quomodo ecclesiastica personæ exemptæ sint a tributis principum secularium, sed hoc alio loco ex professo tractatum est, et ad præsentem non spectat. Quomodo item privilegia exemptionum in hac materia dari possint personis laicis, vel semel data servanda sint, alterius etiam est considerationis.

2. Non omittam tamen advertere excogitam esse a quibusdam conditionem aliam ut simpliciter necessariam ad justitiam tributi, nimirum, ut cum consilio et consensu regni imponatur. Putant enim principem etiam supremum non posse nova tributa imponere in regno suo sine consensu regni. Fundanturque in quadam lege Hispaniæ, quæ hodie habetur in l. 6 novæ Recopil., tit. 6, l. 1, ubi statuitur ut in Hispania rex non possit novum imponere tributum, nisi prius convocato regno per procuratores, et illis consentientibus et acceptantibus tributum. Volunt autem hanc legem non tam constituere novum jus positivum, quam declarare jus gentium seu naturale, et dare modum et formam qua illud servetur; tum quia non est verisimile reges Hispaniæ tam liberaliter voluisse cedere juri suo, vel ligare, ac diminuire potestatem suam, si antea ex vi regni potestatis omnino liberam illam haberent; tum etiam quia, nisi hæc potestas ita sit restricta in regibus, facile verget vel in tyrannidem, vel certe in notabile incommodum, vel gravamen regnorum. Quia principes valde propensi sunt ad imponendas subditis hujusmodi exactiones, semperque causantur antiqua tributa sibi non sufficere ad suos eximios sumptus, sive illi necessarii sint, sive superflui: unde si sua sola potestate tributa possent imponere sine consensu regni, plus justo vel certe nimium populos gravarent. Accedit regula juris: *Quod omnes tangit, debet ab omni-*